

være berettiget til at anvende saa store Summer til Forsvarsvæsenet, at derved andre vigtige Interesser i Samfundet blive lammede. Dette har sin fulde Berettigelse i Almindelighed. Men jeg vil dog tillade mig at udtale, at der kan indtræde Omstændigheder for et Folk, hvor det bliver ligefrem en Pligt for det at ofre disse andre vigtige Interesser og anvende Alt paa Forsvarsvæsenet; thi hvad kan det nytte, at et Folk er oplyst, at det er rigt, at Bandel, Industri og Agerbrug flourere, naar det dog faar Trælleaaget lagt paa sin Nakke, fordi det har forspønt sine Forsvarsanstalter. I flere Aar har der været ført Forhandlinger om de Foranstaltninger, der bør træffes for at sikre Landets Selvstændighed og Frihed. Disse Forhandlinger ere blevne førte i Dagspressen, og i særlige Skrifter have Sagkyndige og Lægmænd forhandlet dette vigtige Anliggende; det er blevet forhandlet her i Rigsdagen, og jeg tror, at man kan sige, at disse Forhandlinger have bragt deres Fordele. Der er ikke opnaaet Enighed om, hvad det er rigtigt at gjøre; men Anskuelseerne have konsolideret sig, om jeg saa tør sige; der er visse Grundanskuelser, for hvilke der har dannet sig en Majoritet. Jeg tror saaledes, at den Anskuelse har fundet stor Tilslutning i den offentlige Bevidsthed, at det er umuligt for Danmark, naar det bliver overfaldet af en overlegen Magt og staar alene, at forsvare hele Landet, og at det er nødvendigt for det at indskrænke Forsvaret til en mindre Del. Jeg kan nævne den paagældende Del af Landet, den er gjentagne Gange bleven nævnt her under Diskussionen: det er under de ugunstigste Forhold kun paa eet Sted, at vi kunne koncentrere Forsvaret, og det er paa Sjælland. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg) har ikke tilegnet sig denne Anskuelse. I sit forøvrigt meget interessant Foredrag udtalte han Anskuelser om, hvilken der var den bedste Maade, hvorpaa Danmark kunde forsvare sig, og af disse Anskuelser var der flere, til hvilke jeg fuldt kan slutte mig. Naar man gaar ud fra, at den bedste Maade, hvorpaa Danmark kan forsvare sig, er med mandig Resignation at høre de haarde Tilfælle, som Forsynet har sendt det — det har det ærede Medlem ikke udtalt, det tillader jeg mig at tilføie — og naar det ærede Medlem fremhæver, at vi ved at fremme Oplysningen her i Landet, ved en forstandig og fornøstigt Benyttelse af den store Frihed, der er givet os, skulle have os i de omboende Nationers Agtelse, saa er dette fuldkomment sandt; det er den Maade, hvorpaa vi skulle vinde Sympathier, og den Maade, hvorpaa vi skulle fjerne Angreb imod os. Men jeg tillader mig at tilføie, at foruden dette hører der endnu til, at vi vise den omgivende Verden, at vi, dersom vi med Urette blive angrebne, da ogsaa ere rede til at forsvare os. Det ærede Medlem er som flere ærede Talere her i Salen en stor Modstander af

en Indskrænkning af Forsvaret til en enkelt Del af Landet. Han sagde, at netop denne Foranstaltning lettere kunde føre til de øvrige Landdeles Erobring, idet man vilde sige: Ja, behold I Sjælland, vi tage Resten. Jeg tror nu, at den ærede Rigsdagsmand der har en aldeles urigtig Opfattelse. Saalænge der bestaar en Del af Landet, over hvilket Dannebrog vaier, om hvilket Landets Spønner staa forsamlede for at kæmpe Striden ud, naar de blive angrebne, saalænge bestaar Landet, og saalænge maa der være Haab om, at, naar vi ikke kunne værges os selv alene, saa ville andre Magter have saamegen Nætsærdighedsfølelse tilovers for vor Sag, at de ikke ville lade os gaa til Grunde. Findes denne ikke i det europæiske Samfund, ja, saa gaa vi til Grunde; men saa gaa vi til Grunde, hvorledes vort Forsvar end er ordnet, og saa have vi da Bevidstheden om, at vi have kæmpet efter bedste Gode og Pligt til det Sidste. En anden Anskuelse, som jeg ogsaa tror har vundet en Majoritet for sig, er, at hverken Flaaden eller Hæren alene er i Stand til at føre et virkeligt Forsvar for Landet, men at de begge udræves dertil, og at de derfor begge maa udvikles jævnyrbid og efter deres forskjellige Formaal. Endelig tror jeg, at det har vundet Anerkjendelse og alminde ig Tilslutning, at, skal Landets Forsvar med den levende Styrke kunne føres med nogen Udsigt til en heldig Udgang, saa maa der Befæstninger til, og naar man har den Opfattelse, at Forsvaret af Danmark i ugunstigste Fald maa indskrænktes til Sjælland, saa er det ogsaa givet, hvor Befæstningsanlægget skal være. Jeg siger, at jeg tror, at der for disse Anskuelser har dannet sig en Majoritet i det danske Folk, og jeg tror, at den fortsatte Diskussion muligvis vilde bringe en endnu større Enighed tilveie, Enighed om de Punkter, der nu staa som Stridspunkter. En saadan fortsat Diskussion kunde jeg derfor anse for ønskelig, inden Regjeringen forelagde Forslag om en endelig Ordning af Landets Forsvarsvæsen, naar det i andre Henseender kunde betragtes som rigtigt. Levede vi i en fredelig Periode, hvor vi med en høj Grad af Sandsynlighed kunde forudsæ, at ingen Krigsfare vilde true i en nær Fremtid, ja, saa kunde vi fortsætte med Forhandlingen baade her i Salen og udenfor om, hvorledes dette Forhold skulde ordnes; men saaledes er Forholdet jo ikke nu for Diebliffet. Jeg tør nemlig ikke sige, at vi staa ved Afslutningen af en stor Krigsperiode. Vi have i de sidste 20 Aar set store Krige finde Sted, Krige, som have medført store Omvæltninger i hele Europa, og der er Intet, som borger os for, at vi ere ved Enden af denne Krigsperiode. Der er ikke en saadan Nætsærdighedsfølelse, om jeg saa maa sige, stærkt tilstede i Statssamfundene hverken blandt Folkene eller hos Regjeringerne, at de smaa Stater, selv naar de holde sig paa deres eget Omraade og samvittighedsfuldt opfylde